

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 01.05.2026

nr 8-1/3533-1

Meie 26.05.2026

nr 1-12/505-2

Avaliku teabe seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Kultuuriministeerium kooskõlastab avaliku teabe seaduse (AvTS) muutmise seaduse eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel.

1. Eelnõu § 1 punktiga 1 välistatakse andmete teabeväravas (ATVs) juurdepääsupiiranguga teabe avaldamine ja sellise teabe avaldamine, mille üldiseks kasutamiseks andmisega kaasneks juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. Samas on andmekirjelduste avaldamine sätestatud absoluutse kohustusena. Palume avaldamiseks kohustuslike andmekirjelduste hulga piiramist järgmistel põhjustel:
 - 1.1. Mitmest avalikust andmeallikast pärineva teabe kombineerimisel on näiteks isikuandmeid puudutavate andmekirjelduste puhul teatud juhtudel võimalik suhteliselt hõlpsasti siduda andmekirjeldused konkreetsete isikutega. Seetõttu peaks juurdepääsupiiranguga teabe korral olema lisaks teabele endale välistatud ka selliste andmekirjelduste avaldamine, mille üldiseks kasutamiseks andmisega võib kaasneda juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht.
 - 1.2. Kõikide tehniliste andmekirjelduste avaldamine võib tuua endaga kaasa oluliste küberohtude realiseerumise. Juhtisime sellele tähelepanu ka eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) kooskõlastamisel ning JDM nõustus, et nõue vajab täpsustamist. Tehnilised andmeväljad (nt kirje loomise aeg, kirje muutmise aeg, seostabelite primaar- ja sekundaarvõtmed) ei kuulu tavapäraselt avaandmete koosseisu, kuid sisalduvad andmetabelites, kus avaandmeid hoitakse, st tegu on andmekirjeldustega AvTS tähenduses. Selliste andmeväljade olemasolu ja nimetuste avalikustamine võib anda võimalikele ründajatele täiendavat teavet rünnete ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks. Seetõttu palume seaduse tasandil sõnaselgelt välistada tehniliste andmeväljade avaldamise ATVs (seda nii avaliku kui juurdepääsupiiranguga teabe puhul). Lisaks küberohtude realiseerumisele võivad kavandatud sõnastuse puhul tekkida ka vaidlused kohustuse täitmise üle järelevalvet teostavate asutuste ning andmekogude vastutavate ja volitatud töötajate vahel.
2. Eelnõu § 1 punktiga 3 sätestatakse, et teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu. Praegu on ATVs andmekirjelduste avaldamiseks kaks võimalust: kas andmehalduse rakenduse kaudu, peegeldades rakenduses koostatud andmekirjelduse automaatselt ATVsse, või sisestades andmekirjeldused käsitsi otse ATVsse. Kavandatud sõnastust võib tõlgendada nii, et teabevaldaja peab tagama avaandmete endi kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu masinloetaval kujul. Tegelikult ei avaldata ATVs aga andmeid endid, vaid üksnes viiteid levitustele ehk juurdepääsupunktidele, mille kaudu andmed on masinloetaval kujul kättesaadavad. Seetõttu ei ole põhjendatud panna

teabevaldajale kohustust teha andmed masinloetaval kujul kättesaadavaks vahetult ATVs. Selguse ja õigusselguse huvides palume sätte sõnastust täpsustada viisil, mis üheselt väljendab, et ATVs tehakse kättesaadavaks andmekirjeldused ning viited andmete levitustele, mitte avaandmed ise.

3. Eelnõuga lisanduva AvTS § 43¹¹ lõike 2¹ punktis 3 toodud majandusliku põhjendamatus erandi kohaldamisel tuleb üheselt määratleda, mida mõeldakse seaduses kasutatud mõiste „päring“ all. Eelkõige vajab täpsustamist, kas päringuna käsitatakse infosüsteemide vahel toimuvaid andmekogupäringuid (ja sellisel juhul millist liiki päringuid see hõlmab – näiteks ei ole asjakohane päringuna arvestada sisemiselt tehtavaid SQL päringuid oma andmebaasi), või võetakse päringuna arvesse kodanike pöördumisi ministeeriumi ametnike poole seoses nende isikuandmete töötlemisega. Praegu on seletuskirjas erinevaid päringuid käsitletud läbisegi, mis võib põhjustada ebaselgust metoodika rakendamisel. Palume seletuskirjas ja edaspidi kinnitatavas metoodikas anda mõistele „päring“ üheselt mõistetav definitsioon.
4. Ühtlasi juhime tähelepanu sellele, et seletuskirjas on märgitud, et majandusliku põhjendatuse hindamise metoodika kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega ning vastav volitusnorm sisaldub AvTS § 43¹¹ lõikes 9. Eelnõule on lisatud ka vastava määruse kavand. Eelnõuga loodav § 43¹¹ sellist lõiget aga ei sisalda – eelnõu kohaselt on vastaval sättel neli lõiget – ning volitusnorm ei ole paigutatud ka ühtegi teise sätte alla.
5. Eelnõu § 7 kohaselt rakendub andmeälgi kasutamise nõue 2027. aasta 1. juunil. Palume kaaluda selle nõude rakendamise edasi lükkamist kuni 2028. aasta 1. juunini, kuivõrd andmeälgi rakendamine vajab olenevalt andmebaasist täiendavate arenduste ja ressursside planeerimist juba käesoleval kalendriaastal, mis ei ole realistlik, arvestades, et vastavad sätted täpses sõnastuses jõustuvad alles aasta teises pooles.
6. Samuti juhime tähelepanu, et eelnõus ja seletuskirjas on läbivalt väga palju keelelisi ja normitehnilisi vigu. Sätete muutmisevormelid on mitmel juhul kirjutatud vales käändes ning sageli viidatakse eelnõus valedele sätetele. Näiteks tuvastasime järgmised ebakõlad:
 - 6.1. Eelnõu punktiga 17 muudetakse paragrahvi 46⁶ lõiget 3, kuid kehtivas AvTSis selline säte puudub. Tõenäoliselt on mõeldud AvTS § 43⁶ lõiget 3.
 - 6.2. Eelnõu punktiga 19 lisandub AvTSi § 53¹ (muuhulgas on eelnõu vastav punkt sõnastatud selliselt, et paragrahve lisandub mitmuses), kuid § 53¹ on kehtivas AvTSis juba olemas.
 - 6.3. Eelnõu §-s 3, millega muudetakse maksukorralduse seadust, viidatakse keskse volituste haldamise andmekogule, kuigi kehtiva AvTSi sõnastuse järgi on tegu andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekoguga.

Seletuskirja kohaselt tehakse keeleline toime eelnõule ja seletuskirjale enne VV-sse esitamist, kuid kuna vead on kohati ka sisulised (samuti on neid tõenäoliselt rohkem, kui need, mille eelpool välja tõime), siis juhime neile tähelepanu ka käesolevas vastuskirjas.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister

Mari Kõrtsini
Mari.Kortsini@kul.ee